

**Епископ тимочки Иларион: Темелј мисије Цркве је проповед благе вести Јеванђеља Христовог!**

■ ***Ваше Преосвештенство, помаже Бог и благословите!***

Бог Вам помогао и нека би Господ Бог благословио вас као мисионаре речи Божје и све читаоце Православног мисионара.

■ ***Преосвећени Владико, да ли бисте могли на почетку нашег разговора да поделите са нашим верним читалаштвом како је текао Ваш животни пут од родног Вам Зајечара, до Вашег одласка у манастир и монашења у свештеној Светониколајевској обитељи манастира Буково?***

Најпре бих желео да уз благослов захвалим уредништву *Православног мисионара* на указаној прилици, а и почаст, да на почетку нове рубрике у вашем часопису поделим са читаоцима неке теме које се тичу живота у Цркви, најпре на подручју Тимочке епархије, а која Нам је поверена на духовно старање одлуком Светог Архијерејског Сабора одржаног маја 2014. године.

Иако је породично васпитање било базирано на укоренењем традиционално хришћанским ставовима и врлинама, Наш (мој)? живот у цркви није започео од најранијег детињства. Није постојала конкретна веза са Црквом у породици, а само је обред Славе празнован у дому родитеља мог оца. Кад се испунило наше време, као породице, Господ нас је све привео Себи и упутио на Цркву као једину лађу спасења. Од тада се живот целе породице прилично променио и од тада осећам Цркву као свој дом, а веру Православну са свим њеним истинама као прави и потпуни смисао свог живота, али је препознајем и као смисао читавог света и рода људског.

Монашки призив осетио сам пред крај средње школе. Тај призив је постајао све јачи, тако да сам био намеран да одем у манастир пре завршетка четврте године Електротехничке школе у Зајечару. Међутим, по благослову тадашњег Епископа тимочког и мог духовног оца владике Јустина, најпре сам матурирао, а затим одмах сутрадан отишао у манастир Црну Реку, одакле је и владика Јустин потекао, а који је у то време, па и касније, био расадник монаштва. Тамо сам остао два месеца, до времена одласка у војску, која је у то време била обавезна. Без обзира на географску близину између Зајечара и Неготина, у манастир Буково сам по први пут крочио управо за време свог редовног одсуства у војсци. До данашњег дана ми је веома интензивно сећање на духовну радост и „играње срца“ приликом првих корака кроз манастирски звоник и колонаду у Букову.

Дошао сам у манастир истог дана по завршетку војне обавезе, септембра месеца, као трећи члан новоформиране обитељи, а која је преузела управу од покојне игуманије Серафиме фебруара 1994. године. Мој долазак у манастир Буково поклопио се са монашењем тадашњег настојатеља о.Артемија, који је био мој први игуман, до 1998. године, када је премештен по потреби службе у манастир Свете Тројице код Књажевца тј. код Доње Каменице, а мени је поверена управа над буковским манастиром.

Из горе поменуте чињенице, да сам дошао у манастир на дан када настојатељ прима монашки чин, види се да смо започели монашки живот као веома младо и неискусно братство. Сва наша потпора као и духовно старање била нам је изобилно давана од владике Јустина, око кога смо се и окупили и кренули монашким путем.

■ ***Благодарећи Господу који је савршени промислитељ, имао сам духовну част и благослов да од најмлађег узраста долазим у буковску обитељ, уз коју сам на неки начин духовно стасавао, а коју сте Ви духовно руководили пуних седамнаест година. Реците нам како је текао период Вашег руковођења буковском светињом која је данас позната најпре по дивном братству, а затим и по веома квалитетном вину и лепим одежама које буковска братија шије за наше свештенство?***

Као што рекох, духовно руковођење манастирском обитељи било је дело нашег духовника владике Јустина, тадашњег Епископа тимочког, а сада жичког. Улога Нас лично као настојатеља састојала се више у унутрашњој и спољашњој организацији братства, богослужбеног живота, развоја економије и односа са верним народом и посетиоцима, а у односу на дате благослове и упутсва Епископа и духовника.

Прва идеја, иницијатива и благослов за подизање новог винограда у манастиру такође потиче од владике Јустина. Дobar предуслов за успешно бављење виноградарством и винарством манастир је имао у богатој историји из ове области, али и изузетним географским потенцијалом који има читава Неготинска крајина, а посебно потес тзв. Златно буковско брдо, што довољно говори само по себи о издашности благословене земље и могућностима за узгајање аутохтоне сорте Црне Тамјанике. Читава регија је толико погодна за виноградарство да многе сорте, нарочито за црвена вина, дају боље резултате управо овде, него у својим матичним регијама у Европи.

Пре формирања и подизања винограда и интензивирања ове делатности братства, формиране су и друге радионице и послушања којима се манастир издржавао. Због неопходности и приоритета који су се унеколико смењивали, потреба у самом манастиру и Епархији, као и услед промена у самом братству, најпре је иконописачка радионица прекинула своју делатност, док се за то поново не створе одговарајући услови. Радионица за производњу свећа је потпуно укинута, док је на њено место дошла лепо развијена столарско-дуборезна која највећим делом покрива потребе храмова, парохијских домова и црквених општина Епархије. Кројачка радионица је и даље активна, али са знатно мањим

интензитетом. Дobar део ангажованог времена братије на економији је у шумским пословима, обзиром да је реституцијом враћено манастиру око 115 хектара, али веома запуштене шуме слабог квалитета и сортимента. У том смислу ради се на новим основама и пошумљавању квалитетним храстовим и буковим младицама. Слична брига и старање односи се и на део обрадиве земље, враћене реституцијом, према тај поступак још увек у целини није окончан.

- ***Преосвећени, на празник Светог Архангела Михаила, 2006. лета Господњег Његово Преосвештенство Епископ тимочки (садашњи Епископ жички) Јустин, одликовао Вас је чином архимандрита. У мом скромном сећању остале су веома упечатљиве речи из Ваше приступнеархијерејске беседе: „Стојим међу Вама као онај који сам из Вас” у којој сте надахнуто исказали велику духовну радост што је град Зајечар Господу принео велики број монаха и монахиња. Да ли бисте укратко могли да кажете нешто о обнови манаштва у времену када сте били настојатељ манастира?***

Ако се осврнемо на историју(, ближу или даљу,) на обнову манаштва је у великој мери увек утицало опште стање у друштву. Манаштво се некада обнављало као последица позитивног хришћанског духа који се у друштву развијао, а као плодове друштво је недрило из себе бројно и квалитетно манаштво. То је са друге стране била и потврда здравог друштва и живе вере. О супротним појавама сувишно је говорити. Имамо, међутим, и ситуацију да се манаштво унеколико умножавало и у тешким условима болшевичких прогона без обзира на све одмазде према Цркви тога времена, а далеко пре тога и развој манаштва након Миланског едикта, као последица тежње за узвишенијим духовним животом појединаца, јер је по уласку великог броја новообращеника у цркву дошло до општег опадања строгости и ревности првековних хришћана. У том смислу развој и умножавање манаштва у Букову и Тимочкој епархији, по нашем скромном мишљењу, био је последица новог духовног буђења нашег народа жељног деценијама му забрањиване вере отачке и Православне. Манаштво се у тим годинама умножавало и развијало интензивно у читавој Српској Цркви. Наравно, веома важан елемент за одржање и даљи развој манаштва након избора тог животног пута јесте духовни стожер око кога се манаштво окупља. У случају Тимочке епархије то је свакако била личност владике Јустина, који је својим доласком у Епархију донео нови дух Православља, обogaђен живим монашким искуством, што је и подстакло много младих људи да изаберу монашки пут, што у Тимочкој, а што у другим епархијама наше цркве.

- ***Навршило се три године од како сте на редовном мајском заседању Светог Архијерејског Сабора 2014. лета Господњег, изабрани за Епископа тимочког, а слободно могу рећи и за наследника Вашег духовног оца Преосвећеног Владике Јустина под чијим омофором сте духовно стасавали. Настављајући дивно мисионарско и градителско дело Владике Јустина, за ове три године много тога је урађено у повереној Вам епископији. Основано је верско добротворно старатељство, агенција за поклоничка путовања „Ходочашће”, обновљени су многобројни храмови, редовна су предавања, а видна је и посебна пажња коју сте посветили на духовни подмладак свештенства и свештенмонаштва у Епархији. У том контексту значајно би било да за читалаштво Православног мисионара кажете нешто о Вашој архијерејској служби и овом препороду Епархије од Ваше хиротоније до данас?***

Већ је у нашем питању поменуто доста тога што је у Епархији покренуто. Иако су то неке нове активности или шири делатност и мисија цркве, све побројано је само последица претходног рада на духовном препороду и изградњи живе Цркве, од живих људи живог Бога. Ако се сада успело са формирањем Верско-добротворног старатељства и осталих унутар црквених институција и активности, то значи да је сада сазрело време и људи. Сигурно да је и раније постојала и потреба и тежња за таквим активностима. Коло српских сестара, у Неготину посебно, одличан је пример сарадње цркве и других хуманитарних организација. Обнова храмова у Епархији је сведочанство да је и држава, која је у највећој мери донатор обновљених и изграђених храмова, препознала значај и потребу за духовну обнову народа, која је предуслов и за биолошки опстанак (народа), као и за остајање на својим завичајним огњиштима, што је од суштинског, али и стратешког значаја за пограничне крајеве, што и јесте читава Тимочка Крајина. У зависности од напред реченог зависи и обнова или подмладак свештенства, што је у великој мери отежано, имајући у виду одлив становништва, ниску стопу natalитета и веома лош животни стандард.

- ***Мисионарска потреба Цркве је увек иста будући да је њен темељ сведочење еванђеља Христовог, али начин мисионарења није увек исти услед потребе да се прилагодимо времену и проблемима, као и пастирским потребама са којима се сусреће савремени човек. Преосвећени, да ли бисте поделили са нама које су то мисионарске потребе са којима сте суочени Ви као Архипастир, као и Вама поверено свештенство и свештенмонаштво на територији Епископије тимочке?***

О духовном животу уопште, о животу Цркве, као и месту појединца у њој влада огромно незнање, независно од степена образовања. Међутим, незнање само по себи није највећи проблем за Цркву, јер се незнање преображава знањем, учењем и усвајањем духовних истина. По нашем скромном мишљењу и запажању, највећи изазов у савременом свету и друштву за духовне пастире и свештенослужитеље јесте, како већ крштене душе, којих има највише, заинтересовати за духовни живот и подстакнути (их) на активно учешће у животу Цркве. Велики број поука и позива парохијског свештенства народ доживљава као још једну обавезу, изговарајући се најчешће тешком материјалном ситуацијом, али не можемо заборавити да је врло често материјално сиромаштво итекако последица духовног сиромаштва и занемаривања благодатних дарова датих нам од Господа, нарочито код Православних народа, просвећених бањом Светог Крштења и богопознања.

- ***Наша помесна Црква је након овогодишњег заседања Светог Архијерејског Сабора, путем саопштења за јавност, са жаљењем поново подсетила на велики проблем неканонског деловања Румунске Православне Цркве са којим се сусреће особито поверена Вам епископија. Владико, са којим конкретно проблемима је суочено поверено Вам свештенство када је у питању ово неканонско деловање, и видите ли у скорје време могућност решења овог болног питања?***

Ово је веома значајна, али и веома болна тема, која у нашој Српској Православној Цркви погађа највише Тимочку, али и Браничевску епархију, уз започете неканонске активности на готово читавом простору бивше СФРЈ, односно на подручју канонске јурисдикције СПЦ. Покушаји дестабилизације овог дела Србије кроз румунске свештенике који пролазе ове крајеве без икаквог канонског права потиче још од времена аустријске окупације Србије (1718-1739), када је административно седиште из Београда измештено у Турн-Северин, а духовно старање над овим просторима било дато Себешкој епархији у Румунији. За то време много румунских свештеника било је послато у окупирану Србију са циљем порумуњавања влашког и српског староседелачког становништва, о чему је детаљно писао Цвијићев ђак Коста Јовановић. Исти шаблон смо имали и у току Другог светског рата. На жалост, ни данас није боља ситуација. Напротив, упркос више обострано усвојених споразума између две сестринске цркве о поштовању канонског подручја и деловања, ти споразуми и договори су у врло кратком року кршени и занемаривани од стране клирика Румунске Православне Цркве. Данас на подручју Тимочке епархије слободно делује десетак клирика РПЦ, који при том нису држављани Републике Србије, а који су веома добро плаћени од стране Румунске цркве и државе, те своје услуге могу и да не наплаћују. Једнострано је проширена област румунске епархије Дакија Феликс у Банату на читаво подручје северо-источне Србије, на долину Тимока и Мораве. Седиште проширене Епархије Дакија Феликс јесте у Неготину, и води се као протопрезвитерат Приобалне Дакије – Дакија Рипензис, а личност која је најистакнутија јесте Бојан Александровић, између осталих новодобијених титула и *викар тимочки румунског Патријарха*, упркос чињеници да је рашчињен од стране Српске Православне Цркве још 2008. године. Формирано је неколико богослужбених простора, неки су адаптирани, а неки новоизграђени. У њима се врше богослужења уз помињање Румунског Патријарха, али је распоред празника по старом, јулијанском календару, што само указује на низ недоследности у овој више политичко-националистичкој активности, него у суштинској потреби влашког становништва. Осим деловања кроз цркву и преко клирика, веома је изражено врбовање студената разних профила кроз стипендије у Румунији. Исто деловање врши се и кроз школу румунског језика, а за чије похађање је услов присуство на богослужењима клирика РПЦ. Људи жељни просперитета олако продају, у овом случају не веру за вечеру, јер су и Румуни искрено и ревносно Православни народ, већ пристају да се изјашњавају као Румуни, само да што лакше добију румунски тј. пасош Европске уније и да напусте Србију у потрази за бољим животом. Што се решења овог проблема тиче оно је врло једноставно, али подразумева поштовање ранијих договора сестринских цркава, тј. поштовање јасних канона Православне Васељенске Цркве. Најављен прекид канонског општења представља крајњу меру ради заштите канонског поретка и подручја СПЦ, а након великог и вишегодишњег снисхођења и умољевања да се са наведеним активностима прекине.

- ***Дуги низ година благословом Вашег претходника, Преосвећеног Владике Јустина излазио је Епархијски лист „Гласник“, чији сте и Ви драги Владико, били активни и вредни сарадник. Да ли у предстојећем периоду планирате да обновите ово званично гласило Епархије тимочке, које би уз веома развијену епархијску интернет презентацију допринело ширењу речи Божје?***

О обнови листа *Гласник Епархије тимочке* није било до сада озбиљнијих иницијатива, без обзира на лични и општи став да ово гласило треба обновити. Потребне информисања за сада покрива интернет презентација са свим прикљученим садржајима и линковима, док је за потребе часописа потребно имати веома добру и вољну екипу људи истомислјеника, ревносних за тај духовно-културни подухват, као и знатно већа материјална средства у односу на одржавање сајта.

- ***Богу хвала, у нашој помесној Цркви имамо развијену мисионарску делатност путем црквених медија. Поред Телевизије ХРАМ, са радошћу можемо поменути и бројне црквене радио станице захваљујући којима ширење радосне вести бива много лакше и делотворније. Ваше Преосвештенство, постоји ли могућност оснивања црквене радио станице на територији Ваше епархије?***

Ситуација је по овом питању слична са питањем обнове листа *Гласник*, али је и далеко сложенија. Из тог разлога, имајући у виду многе техничке захтеве и прилична материјална средства неопходна за формирање црквене радио станице, а којих у нашој Епархији нема, то ни ово питање као мисионарске делатности није узимано у разматрање.

- ***Преосвећени Владико, који су планови Вашег Епископског служења односно управљања Црквом Божјом у Епархији тимочној у предстојећем периоду?***

Верујемо да су планови свих Архијереја у васцелом Православном свету идентични – проповед благе вести Христовог Јеванђеља читавом роду људском и сваком *створењу*, како је Господ упутио на проповед Своје свете ученике и Апостоле. У том смислу су и Наши планови базирани на Крајеугаоном Камени који је Христос Господ, а мисијска делатност да буде слична бројним узорима из нашег рода светосавског и претходницима на епископској катедри, са једним циљем – уз помоћ Божију приводити народ Цркви Христовој ради заједнице са Богом и

задобијања Царства Божијег. Све ово, како сматрамо, биће успешније уколико пастир и свештенослужитељ буде са верним народом, уз верни народ и у њему, уколико буде стрпљив, молитвен и смирен пред вољом Божијом. Плодови таквог духовног делања ће доћи у своје време, а плата истинским трудбеницима Христовог Јеванђеља неће пропасти нити изостати.

- ***Наш лист Православни мисионар, званично мисионарско гласило Српске Православне Цркве, излази по благослову Светог Архијерејског Синода што свакако указује да наша помесна Црква као брижна мајка брине о свом народу и мисионарским потребама. Ако Бог да, Православни мисионар ће следеће године прославити шездесет година свог активног и непрекинутог постојања. Пред крај нашег разговора, замолио бих Вас да поделите са нама Ваш поглед на овај лист са великом традицијом?***

Већ дужи низ година *Православни мисионар*, уз *Православље*, заузима у Нашем личном избору прво место у прегледу, праћењу и ишчитавању гласила наше Цркве. Разлог је свакако у веома актуелним темама представљеним на начин близак савременом човеку, младима, верујућима, али и онима који једноставно желе да више сазнају о својој вери и актуелним питањима која се дотичу и друштвеног, али и духовног живота православног хришћанина у 21. веку. Ваш часопис ће, због актуелности и приступачности имати посебно место у, ако Бог да, будућем епархијском духовно-мисионарском центру, чије се отварање планира у току јесени.

- ***Ваше Преосвештенство, у име уредништва Православног мисионара, као и у своје лично име, благодарим што сте одвојили своје време за овај надахнути разговор. За крај бих замолио да упутите једну пастирску поуку нашем читалаштву и васцелом народу Српске Православне Цркве.***

На крају разговора, дакле, да се вратимо на почетак – почетак мудрости, а почетак такве духовне мудрости јесте страх Господњи, како сведочи богонадахнути Псалмопојац (Пс. 111, 10; Приче 23, 17 Сирах 1, 14), чије су речи у многим варијантама понављане од многих светитеља и увек постављане као почетак, али и круна духовног узрастања. Без страха Божијег нема почетка духовног живота, али ни останка у вери и Истини, као ни чувања тешким трудом стечених и датих нам, благодатних дарова од милостивог Бога нашег, васкрслог ради нас и ради нашега спасења, а јављеног нам и откривеног у Светој Тројици.

***Са Преосвећеним Владиком Иларионом за рубрику „Добри Пастир“, разговарао***

***Бранислав Илић, члан редакције Православног мисионара***